

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

kierunek: Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych
studia II stopnia (uzupełniające magisterskie)

Nazwa przedmiotu: HISTORIA IDEI I DOKTRYN ESTETYCZNYCH**Kod przedmiotu: 08.1-WA-EASP-HIDE**

Typ przedmiotu: obowiązkowy

Wymagania wstępne: Wiedza obejmująca podstawy filozofii, historii ogólnej oraz historii sztuki.

Język nauczania: polski

Odpowiedzialny za przedmiot: dr Artur Pastuszek

Prowadzący: dr Artur Pastuszek

Forma zajęć	Liczba godzin	Liczba godzin w tygodniu	Semestr	Forma zaliczenia	Punkty ECTS
Studia stacjonarne					
ćwiczenia	60	2	1-2	zaliczenie/egzamin	10

Zakres tematyczny przedmiotu:

Klasyczne ujęcie sztuki. Doktryny artystyczne antyku - pitagorejczycy, Demokryt, sofiści, Platon, Arystoteles, Plotyn. Kontrowersje wokół pojęcia piękna - klasyczna definicja piękna (*harmonia, symmetria*), sofiści i relatywizacja, piękno jako jakość, esencjonalistyczne uzasadnienie Platona. *Mimesis* i *katharsis* jako kryteria artystyczne (Arystoteles). Zagadnienie relacji: sztuka – prawda, poznawcza wartość sztuki.

Wczesnochrześcijańskie i średniowieczne doktryny artystyczne. Średniowieczne ujęcie sztuki i piękna. Poglądy teologów i filozofów dotyczące znaczenia sztuki. Piękno jako własność obiektywna. Doskonałość, zupełność, blask formy, *sacrum*. Klasyfikacja sztuk i problem naśladowania. Sztuka jako *biblia pauperum*. Estetyka *claritas* - Augustyn, Klemens Aleksandryjski, Orygenes, Tertulian, Boecjusz, Tomasz z Akwinu, Witelon, Mikołaj z Kuzy.

Artystyczne doktryny czasów nowożytnych. Poetyki i traktaty renesansowe. Klasycyzm, antropocentryzm, humanizm, forma, *imitatio*. Związek pomiędzy sztuką a nauką. Antropocentryzm a humanizm. Antyczne korzenie renesansu. Leon Battista Alberti, Leonardo da Vinci. Immanuel Kant i autoteliczność sztuki. Bezinteresowność i subiektywny charakter sądów smaku. Transcendentalna koncepcja piękna i wzniosłości. Autonomiczność i wyjątkowość przedmiotów estetycznych. Estetyka G.W. F. Hegla.

Problem interpretacji dzieła sztuki. Społeczne miejsce sztuki, jej rola w obrębie kultury współczesnej (kultura masowa, dystans, dehumanizacja sztuki). Problem kontynuacji, ciągłości (awangarda - awangardy).

Estetyczna i antropologiczna perspektywa tragiczności. Żywiół appoliński i dionizyjski - ujęcie sztuki przez Friedricha Nietzsche'go.

Estetyka polska początku XX wieku. Formizm i katastrofizm. Teoria Czystej Formy Stanisława Ignacego Witkiewicza. Nienasylenie i przeżycie metafizyczne jako zasady teorii sztuki. Wielość rzeczywistości w sztuce wg Leona Chwistka. Fenomenologiczna propozycja Romana Ingardena. Problem interpretacji dzieła sztuki. Wartości artystyczne a wartości estetyczne. Schematyczność i wielowarstwowość dzieła sztuki. Ontologia dzieła sztuki.

Nowoczesne próby metodologicznego poszerzenia refleksji nad sztuką. Koncepcja psychoanalityczna. Sigmund Freud a Carl Gustav Jung. Współczesne rozstrzygnięcia. Socjologiczna propozycja Jose Ortegi y Gasset. Problem odbiorcy dzieła sztuki. Instytucjonalna teoria sztuki Georga Dickiego.

Współczesne dyskusje wokół statusu dzieła sztuki i autora. Problematyka historii, stylu, oryginalności, języka sztuki. Symbol, alegoria, metafora. Spór o pozaestetyczne wartości i kryteria wartościowania dzieł sztuki. Problem oryginalności i falsyfikatu, arcydzieła i kiczu. Śmierć autorstwa w ujęciu Rolanda Barthesa.

Inspiracje postmodernistyczne w teorii sztuki. Próby przetamania kryzysu współczesnej estetyki. Nietzscheańskie podstawy współczesnej krytyki estetycznej. Modernizm jako zapowiedź ponowoczesnych problemów w ujęciu Zygmunta Bauman. Dekonstrukcja modernizmu - Jaques Derrida, Jonathan Culler, Paul de Man. Wzniosłość w koncepcji Jean-Francoisa Lyotarda. Ustanowienie nowego pola współdziałania filozofii i sztuki. Propozycja Wolfganga Welscha.

Efekty kształcenia:

Nabywanie kompetencji w zakresie interpretacji dzieł sztuki tradycyjnej oraz współczesnej. Zapoznanie się z

dziejami estetyki oraz filozofii sztuki. Rozpoznawanie istotnych motywów i najważniejszych tematów estetyki zachodniej oraz pojęć estetycznych i artystycznych w ich historycznej perspektywie.

Warunki zaliczenia:

Aktywne uczestniczenie w wykładach.
Złożenie egzaminu końcowego.

Literatura podstawowa:

- (1) W. Tatarkiewicz, *Historia estetyki*, (T. 1: *Estetyka starożytna*, T. 2: *Estetyka średniowieczna*, T. 3: *Estetyka nowożytna*), Wyd. Arkady, Warszawa 1985-1991.
- (2) K. Wilkoszewska, *Estetyki filozoficzne XX w.*, Wyd. TAIWPN Universitas, Kraków 2000.
- (3) M. Gołaszewska, *Estetyka i antyestetyka*, Wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1984.
- (4) S. Morawski, *Na zakręcie: od sztuki do posztuki*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1985.
- (5) *Postmodernizm: antologia przekładów*, wyb. R. Nycz, Wydaw. Baran i Suszczyński, Kraków 1998.

Literatura uzupełniająca:

- 1) W. Welsch, *Estetyka poza estetyką. O nową postać estetyki*, Wyd. TAIWPN Universitas, Kraków 2005.
- (2) I. Lorenc, *Logos i mit estetyczności*, Uniwersytet Warszawski Instytut Filozofii, Warszawa 1993.
- (3) M. Bachtin, *Estetyka twórczości słownej*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1986.
- (4) J. Margolis, *Czym, w gruncie rzeczy, jest dzieło sztuki?*, Wyd. TAIWPN Universitas, Kraków 2004.
- (5) H. Read, *Sens sztuki*, Wyd. PWN, Warszawa 1982.
- (6) *Myśliciele kronikarze i artyści o sztuce. Od starożytności do 1500 roku*, wyb. i oprac. J. Białostocki, Wyd. Słowo/Obraz Terytoria, Gdańsk 2001.
- (7) *Teoretycy, pisarze i artyści o sztuce 1500-1600*, wyb. i oprac. J. Białostocki, Wyd. PWN, Warszawa 1985.
- (8) *Teoretycy, artyści i krytycy o sztuce 1700-1870*, wyb. E. Grabska i M. Poprzęcka, Wyd. PWN, Warszawa 1974.
- (9) F. Nietzsche, *Narodziny tragedii czyli hellenizm i pesymizm*, Wyd. Zielona Sowa, Kraków 2005.
- (10) J. Baudrillard, *Spisek sztuki. Iluzje i deziluzje estetyczne z dodatkiem wywiadów o „Spisku sztuki”*, Wyd. Sic!, Warszawa 2006.